

Olvasás éve - 2000

A Megyei Könyvtár elmúlt évi beszámolóját olvasva egy riasztó számra lettem figyelmes. A gyermekolvasók száma 694, az elmúlt öt évben most volt a legalacsonyabb. Körülbelül a fele annak, mint amire hajdani statisztikakészítő koromból (70-es évek) emlékszem. Igaz, elmúlt az az időszak, amikor számokkal is igazolni kellett a könyvtár fontosságát, amikor az „olvasó nép” rangjáért küszködtünk. (Nem voltunk azok, de azért nemcsak statisztikailag olvastunk többet és többet akkoriban.)

Ennek az 50 %-os csökkenésnek természetesen több objektív oka van. Újvárosban kevesebb fiatal házaspár él, általános iskola is szűnt meg a könyvtár közelében. A közlekedés drága, a más körzetben élők nem tudnak olyan könnyen idejönni, a szülők sem engedik szívesen egyedül a kicsiket a könyvtárba, elkísérni sem érnek rá, vagy nincs is rá pénzük...

Ez azonban csak az egyik ok. Sokkal rosszabb, hogy - tagadjuk vagy sem - a gyerekek nagy része olvasási nehézségekkel küzd. Szép neve is van : dyslexia. A módszerben lenne a hiba? Vannak vélemények, mely szerint a magyar nyelvre nem igazán szerencsés a képolvasás. A hajdani betűző olvasás sem volt eredménytelenebb az egyszerű, többször használatos olvasókönyvből, mint napjaink csodáiból. Az összefirkálható tankönyvekkel még egy bajom van. Nem nevel a könyv megbecsülésére, egyediségének tiszteletére.

Feltehetően sokat rombol a televízió is. Nemcsak pusztán a létevel - 30 éve is volt már minden lakásban TV-készülék - hanem azzal is, hogy még a gyermekműsorokból is árad a primitív erőszak. Mindezt persze sokan leírták már, azt viszont nem lehet észrevenni, hogy történne valami. Vagy a kilóra vett borzalom, vagy semmi - elvéve egy-egy régi filmet - sajnos már sokadszorra - megismételnek. Természetesen nem az eszköz a hibás: rosszul használjuk. Nem a világ jön közelebb a televízió által, hanem a képalkotó- és beszédképesség romlik.

A verseny már kisgyerekkorban elkezdődik, hiszen kis túlzással már az alsó tagozatban eldől, kinek lesz esélye felvenni a versenyt a jobb életminőséget jelentő foglalkozások eléréséért. Romló képalkotó- és beszédképesség mellett - számomra - túlzottan tetsző követelmények, mindezek együtt az eredményezik, hogy a gyerekek idegesek, fáradtak, hajsoltak, sem idejük, sem kedvük nincs végigolvasni egy igazi mesét, gyermekregényt. A könyvkiadás valós igényeket elégíti ki az igénytelen mesezanzák tömegével, a képregény-ismeretterjesztő kiadványokkal. Mindennek egyenes következménye, hogy a gyerekek zöme képtelen elolvasni az *Egri csillagokat*, *A kőszívű ember fiáról* már nem is szólva. Felnövőben van az a generáció, amely csak „kötelezőt” olvas, ha egyáltalán elolvassa, akinek nem jelent élményt az olvasás, a könyvet nem is tudja becsülni, nem is próbálkozik a szabadidő eltöltésének ezen módjával.

2000 az olvasás éve. Hatvanban március végén tanácskozást szerveznek a könyvtárosok, hogy segítsenek a terv megvalósításában. Még nem késő. Még vannak olvasó szülők, nagyszülők, még vannak lelkes tanítók, talán ebben a folyamatosan változó oktatási rendszerben azt is felfedezi valaki, hogy az első-második osztályban elsősorban írni, olvasni, számolni, énekelni, rajzolni, játszani, mesélni és meséltetni kell(ene). Megtanulni, hogy az írás-olvasás olyan kincse az emberiségnek, ami nélkül nem lenne görkorcsolya és úrhajó, mobiltelefon és számítógép, ami nélkül nem lenne történelmünk, irodalmunk, ami nélkül semmink sem lenne. Assur-ban-apli agyagtábláiról megismerehettük az ókori Kelet történelmét, életét, történeteit. A papír ugyan gyengébb anyag, de nem engedhetjük, hogy haszontalanul múljon el az a tudás, bölcsesség, érzés és gondolat, amit örökül kaptunk, és amit gyarapítani, továbbadni legszentebb kötelességünk.

Takács Anna

Könyvtáraink életéből

Bod Péter könyvtárhasználati verseny

Évek óta komoly felkészülés előzi meg a Bod Péter könyvtári versenyt. Mint ismeretes, mindig valamilyen aktuális téma köré csoportosítják a kérdéseket, s ennek megfelelően a felkészüléshez is különböző témájú könyveket kell tanulmányozniuk, alaposan megismerniük a tanulóknak. Az idén „Az ezeréves Magyarország” volt a központi téma, s ehhez kapcsolódó művekből válaszoltak a versenyzők a különböző kérdésekre.

Az országos szintű versenyig jutó tanulók korcsoportonként versenyeztek. Az első korcsoportban a hatodikosok, a másodikban a nyolcadikosok, a harmadikban a középiskolások mérhették össze tudásukat.

2000. február 10-én Tatabányán, a Bárdos László Gimnáziumban gyűltek össze a középiskolások, és alapos felkészülésről tettek tanúbizonyosságot. Egy héttel később, február 17-én Tatán, a Kőkúti Általános Iskolában versenyeztek a hatodikosok és nyolcadikosok. Nagy érdeklődés kísérte a versenyt, s mind a felkészítésben sokat segítő felkészítő könyvtáros-pedagógusok, mind a versenyt értékelő könyvtárosok jóleső érzéssel vették tudomásul, hogy a versenyző gyerekek igen otthonosan mozogtak a könyvek birodalmában.

A nagyon szoros versenyen az alábbi eredmények születtek:

6. osztályosok

- I. helyezett: Hollós Katalin, Kőkúti Általános Iskola, Tata, felkészítő: Tanczerné Jakus Emőke
- II. helyezett: Dancs Gábor, Feszty Árpád Általános Iskola, Komárom, felkészítő: Kovácsné Németh Mária
- II. helyezett: Szekeres Péter: Bárdos László Gimnázium és Szakközépiskola, Tatabánya, felkészítő: Róka Imréné

8. osztályosok

- I. helyezett: Varga Ildikó, Árpád Gimnázium, Tatabánya, felkészítő: Szalay Izabella
- II. helyezett: Áy Petra, Zrínyi Ilona Általános Iskola, Dorog, felkészítő: Bolhardtné Hagelmayer Ágnes
- III. helyezett: Nagy-Szilitsán Eszter, Bárdos László Gimnázium és Szakközépiskola, Tatabánya, felkészítő: Róka Imréné

középiskolák

- I. helyezett: Mezei Tamás, Bárdos László Gimnázium és Szakközépiskola, Tatabánya, felkészítő: Róka Imréné
 - II. helyezett: Viglasi Viktória, Fellner Jakab Szakközépiskola, Tatabánya, felkészítő: Hipszki Józsefné
 - III. helyezett: Száraz László, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola, Tatabánya, felkészítő: Lamacsné Pogrányi Mária
- Az országos versenyre az első helyen végzett tanulók jutottak tovább. Nekik további eredményes felkészülést és sok sikert kívánunk az országos megmérettetéshez.

Tanczerné Jakus Emőke
listás könyvtári szakértő
Kőkúti Általános Iskola, Tata

Látogatás a Ráday Gyűjteményben

A József Attila Megyei Könyvtár feldolgozó csoportja a minap látogatást tett a Ráday Gyűjteményben, hogy tapasztalatokat gyűjtsön a régi könyvek feldolgozását illetően, és hogy ezeknek a tapasztalatoknak az ismeretében nekiláthasson az itteni muzeális gyűjtemény minél alaposabb és sikereesebb feldolgozásához.

Mielőtt azonban rátérnék a régi könyvek feldolgozásának legfontosabb momentumaira, néhány szót szeretnék szólni ennek a gyűjteménynek a történetéről, amelynek alapját Ráday Pál (1677-1733), II. Rákóczi Ferenc egykori kancellárja hozta létre a ludányi kastélyban. Ráday Pál kora legjobb vallásos költői közé tartozott, zsoltárait a protestáns templomokban sokáig énekelték. A Rákóczi szabadságharc bukása után visszavonult Pest megyei birtokára, s életét olvasással, könyvgyűjtéssel töltötte. A könyvgyűjtéshez saját kedvteléséből kezdett főúrral tartalmukban értékes könyvek beszerzésére összpontosította a figyelmét, és természetesen, ahogyan az a 18. századi könyvtárakra általában jellemző volt, az enciklopédikusságra törekedett. Ő vetette meg tehát az alapját fia későbbi országos híru könyvtárának. A kuruc múltú apa nem akarta, hogy korán értelmesnek bizonyuló fia az első-tétült közéletben hivatalt vállaljon, arra sem volt kedve, hogy a fiú a Habsburgokat katonaként szolgálja. A fiatal Ráday Gedeonnak is eleve jobban tetszett a könyvek, a tudomány világában élni, mint a szatmári béke utáni sivár

közéleti valóságban. Ráday Gedeon (1713-1792) tehát eleve műveltségnek élő, nagy tudományú embernek nevelkedett. Tizenhét éves korában már kellő latinos műveltséggel ment el az Odera menti Frankfurt egyetemére, ahol protestáns teológiát, filozófiát, történelmet és a költészet tudományát tanulta. Mindehhez kitűnő nyelvérzéke volt. Mire férfitá érett, sok nyelven jól értett. 1733-ban, atyja halálhírére jött haza. Birtoka, amelyen józanul gazdálkodott, lehetővé tette, hogy életét szakadatlan önművelésnek szentelje.

Az alacsony termetű, jelentéktelen megjelenésű fiatal tudós fel tudott építeni egy akkori körülmények között igen kivételes színvonalú szellemi életet, boldog otthon és termékeny, nagy hatású munkásságot. Felépíttette péceli kastélyát, amelyben tekintélyes helyet foglalt el a könyvtár. Egy kortárs pesti könyvkereskedő sokkal később azt mesélte Kazinczynak, hogy Rádaytól körülbelül annyi pénzt vett be a szállított könyvekért, mint összes többi vásárlójától együtt. Ennek a könyvtárnak nemcsak nagy híre volt, de közhasznúvá is vált. Erre utal az is, hogy Ráday Gedeon könyvtára minden tudós kutató előtt nyitva állt. Szívesen adott kölcsön könyveket, sőt egyes szövegrészeket másolatban is megküldött az érdeklődőknek. Könyvtárával egy eljövendő kultúrpolitika előkészítője volt. Szerencsére a Rádayak célja a könyvtárépítéssel nem a hivalkodás és a divat volt, mint sok gazdag főúr esetében, hanem egy nemesebb cél lebegett a szemük előtt: az ország, a nép fejlődését, művelődését óhajtották szolgálni a század végére már kb. 6000-7000-es gyűjteményükkel.

A könyvtár fejlődése azonban a 19. században lelassult, a Ráday család pedig lassan elszegényedett. Értékeik eladásával próbáltak enyhíteni súlyosbodó pénzügyi nehézségeiken, így került sor a könyvtár egészének együttes értékesítésére is, amit 1861-ben Török Pál püspök kezdeményezésére a Dunamelléki Református Egyházkerület vásárolt meg és költöztetett Pestre. A gyűjtemény mindenféle katasztrófa nélkül vészelt át a két világháborút és az előző politikai rendszer által teremtett (az egyházi könyvtárakat is sújtó) mostoha körülményeket.

A gyűjtemény ma négy részből tevődik össze. Az egyik maga a Rádayak által összegyűjtött kb. 6500 régi könyv, amelynek számítógépes feldolgozása a mai napig tart.

Ellentétben a mi könyvtárunkkal, a Ráday Gyűjteményben a régi könyvek feldolgozásához az ORBIS programot használják az ott dolgozók. Ennek ellenére mégis hasznos tapasztalatokkal térünk haza, még ha az adatbá-

zisok között jelentős különbségek mutatkoznak is, természetesen a kimondottan régi könyvek feldolgozására alkalmas ORBIS javára.

Az ORBIS egyrészt lehetővé teszi, hogy meghatározott szerkezetben pontos és részletes, összehasonlítható információkat nyújtson egy-egy mű adott kiadásáról. Másrészt viszont, amiben jelentősen különbözik a Textlibtől, az az, hogy általa lehetőség nyílik a régi könyv egyedi aspektusainak, így például a possessor-bejegyzések, exlibrisek, kéziratos bejegyzések, restaurálási adalékok stb. feltárásához, amire a Textlibben csak a Megjegyzés rovatban nyílnak lehetőségek. A feltárás mélysége így sok tudományterület kutatói számára fontos információval szolgálhat.

Mindenekelőtt erőteljesebben tudatosodott bennünk, hogy a mi muzeális gyűjteményünk feldolgozásakor más és árnyaltabb szempontokat is figyelembe kell vennünk (pl.: metszetek feltárása stb.), mint a mai könyvek feldolgozása esetén, természetesen az állományunk minél sokrétűbb tudományos szintű felhasználása érdekében.

Ábrahám Mónika
feldolgozó könyvtáros
József Attila Megyei Könyvtár

Millenniumi rendezvénysorozat a gyermekkönyvtárban 2000-ben

A 2000. évi különös jelentőséggel bír a magyar nép történelmében, hiszen ekkor ünnepljük államiségünk 1000. évfordulóját. E fontos történelmi év méltó megünnepléséhez kapcsolódó rendezvénysorozatot indított el a Művelődési Központ Gyermekkönyvtára.

Történelmi vetélkedő sorozat indult februárban és tart egész évben. A magyar történelem 1100 évét bontottuk fel tíz témakörre, melyből a gyerekek öt kérdéskört tartalmazó feladatlapot dolgoznak ki. A feladatok az általános iskolák 5-8. osztályos tanulóinak készültek. Februárban a honfoglalás volt a téma, márciusban pedig I. István és az államalapítás.

Minden hónapban az adott feladatlapok közül a legkövetesebbet jutalmazzuk. Év végén a karácsonyi időszakban műsoros díjátadást és összegzést tartunk.

A történelmi vetélkedővel párhuzamosan az 1-4. osztályos gyerekeknek pedig Hogyan éhnek elődeink címen manuális foglalkozásokat terveztünk, ahol minden hónapban egy-egy téma hatású makettet - terepasztalt - készítünk különböző történelmi korokból. A felhasznált

anyagok: papír, karton, gyurma, gipsz. A te-repasztalok témái: honfoglalás kori magyar falu, Mátyás udvarában, Magyarország vár-rendszere - végvárak, Oroszlány a XVIII. szá-zadban, Városunk ma, Ilyennek látom a XXII. századot.

E két foglalkozássorozathoz kapcsolódik a május hó végére tervezett író-olvasó találkozó, melyre Csorba Csaba történészt hívjuk meg, aki-nek a közelmúltban két, a magyarországi várakhoz kapcsolódó könyve is megjelent.

Az őszi hónapokban rajzversenyt hirdetünk Magyar jelképek és ereklyék címmel. A gyere-kek a magyar címer, zászló, koronázási éksze-rek témakörben nyújthatják be A/3-as rajzla-pon saját választott technikával elkészített pályaműveiket. Három korosztálytól várunk rajzokat 6-9, 10-13 és 15-18 évesektől. A rajz-versenyt október hónapra tervezzük.

Utolsó foglalkozássorozatunk szeptember-ben indul, és a magyar nép hiedelemvilágával, szokásaival, hagyományaival foglalkozik majd. Négy alkalommal négy történelmi kor-szakot dolgozunk fel, melyben szerepjátszás,

előadások, filmvetítés, jelmezkészítés szerepel pl. hiedelmek és babonák a honfoglalástól napjainkig, népszokások, hagyományok janu-ártól decemberig, mítoszok és legendák. De-cemberben egy ismert, de mégis népszerűsítés-re szoruló néphagyományt elevenítünk fel. Luca nap: miért, hogyan, okok, érvek, való-ságtartam.

Az eddig ismertett foglalkozások és ver-senyek díjazott és kiemelt munkáiból, az elké-szített makettekkel és a legjobb feladatlapok-ból decemberben kiállítást rendezünk az MKK-ban.

Ezekkel a programokkal és rendezvények-vel ünnepeljük az államalapítás 1000 éves évfordulóját. Reméljük, hogy a programok osztatlan sikert aratnak a gyerekek körében.

Szlezákné Molnár Katalin
gyermekkönyvtáros

Művelődési Központ és Könyvtár Oroszlány

Rólunk írtak

Csoóri Sándor a megyei könyvtárban

Kevés egy szerzői est Csoóri Sándor Kos-suth-díjas költőnk, esszéírónk megismerésére. Csodálatos dolog volt hallgatni Csoóri Sándort, dr. Monostori Imrét, a könyvtár igazgatóját, Tóth Zsóka előadóművészt, és látni azt a ren-geteg érdeklődőt, akik részt vettek tegnap Ta-tabányán, a József Attila Megyei Könyvtárban megtartott szerzői esten. Csoóri Sándor hetven-éves. Vallja: költészet nélkül minden megha-misítható. A vallásról állítja: „megrongált híd”. Ha megkérdezik tőle, hogy miért lett író, azt feleli: „Ha már meglátom, oda megyek”.

Monostori Imre visszaemlékszik, idéz ösz-szefogott mondanivalójában: felelevenedett az író ötvenedik születésnapján készült interjú, melynek *Készülődés a számadásra* volt a címe. Azóta húsz év telt el - tartalommal, számadás-sal. Egy roppant termékeny, igazságkereső íróról van szó, akinek neve elválaszthatatlan a politikai kritikától, aki szerint a doni katasztrófa azért volt katasztrófa, mert elhallgatták, aki már huszonnégy évesen József Attila-díjas volt. Tudósít a népről, filmforgatókönyveket ír Kósával és Sárával: *A feldobott követ, Az íté-letet, A hőszerkedést* - és ne feledkezzünk el

gyermekkötetéről sem... Csoóri Sándor rövid hitvallása: az írónak egyetlen igazsága van, az, amit a műveiben kimond. Emlékszik: annak idején járták az országot. Írásait cenzúráz-hatták, de a szájukat nem. Napjainkban valami nem jó, valahogy ez a felejtés korszaka... Hol a valóság? A valóság az, amit az ember megél, és felejteni csakis egészségesen lehet. Jó is néha, de az erőltetett felejtés már nem jó dolog. Hogy milyenek kellene lennie a mai irodalomnak? Legyen két dolog a magyar közélet alappillére: a parlament és a teljes szellemi élet.

A parlamenti világnak igazi irodalmi élet lenne a tükörképe, vagy akár ellentéte. A régi görögök felismerték ezt, márványszínházakban szerezhettek a politikusok belső katarzist. Ná-lunk kilenc éve szinte az újságoké a hatalom. Vajon emlékszünk-e egy újságbéli interjú fő-hősére? Nem, de Anna Kareninára igen. Újra a régi szellemi élet kellene. És remény, valamint törekvés mindig van...

M. Zs.

*Komárom-Esztergom Megyei Hírlap; 2000.
febr. 22. 1-2. l.*

Hazatért a hajótörött

A hetvenegy éves, s ötvenévi emigráció után az idén hazatelepedett Csokits János költővel találkozhatunk az érdeklődők tegnap este a megyei könyvtárban. A rendezvény középpontjában az Új Forrás Könyvek sorozatban frissen megjelent, *Egy hajótörött naplója* című Csokits-kötet állt

Bár a főszereplők a szövegek voltak, a költői esten - a fiatal pályatárs, Jász Attila kérdései alapján - Csokits János életének fontosabb állomásait is megismerhették a jelenlévők.

Három kiemelt példa: Párizs és London éppúgy ott van a fél évszázados emigráció földrajzi-lelki térképén, mint utolsó állomásként Andorra. A sors fintoraként idehaza 1991-ben jelent meg az első Csokits-könyv, így az *Egy hajótörött naplójából* hiányt pótló, adósságtörlesztő kötetnek nevezhető.

Érdekesség ugyanakkor, hogy a költő bibliográfiájában, még '97-ből van egy másik megyei kiadvány is: a *Tárgyak a semmi partján* című, glosszákat és előadásszövegeket egybegyűjtő munkát a tatai Móricz Zsigmond Városi Könyvtár adta ki az Allée-füzetek sorozatban.

24 Óra, 1999. dec. 14. 1. l.

Ma más az érték, mint tegnap

Beszélgetés a Németh László-évforduló kapcsán

Huszonöt éve, 1975. március 3-án halt meg Németh László író. Az évforduló kapcsán Monostori Imre irodalomtörténésszel, a Németh László Társaság elnökével, a József Attila Megyei Könyvtár igazgatójával az irodalom és a művészetek napjainkban betöltött szerepéről beszélgettünk.

- Ön évek óta a Németh László Társaság elnöke. Miért tartja fontosnak, hogy létezzen ez az irodalmi kör?

- Azért tartom fontosnak, hogy ápoljuk Németh László szolid kultuszát, életben tartsuk a szellemiségét, mert úgy véljük, értékes és érdekes az életműve. Sokat mondhat a mai kor emberének is. Nem állunk egyedül ezzel a véleményünkkel: bizonyítja, hogy mecénások tűnnek fel a semmiből, akik támogatják a munkánkat. Pénzt adnak például Németh László regényeinek kiadására.

- Gondolja, hogy lesz, aki megveszi és elolvassa őket?

- Remélem. Ha arra céloz, hogy ma nem divat olvasni, pláne nem divat komoly irodalmat olvasni, igaza van. De az emberek nem csak Németh Lászlót felejtik el. Babitsra, Ilyésre sem járnak jobb idők. A mai posztmodern világban más az értékrend, mint néhány éve. A rendszerváltás után a korábbi szürke egyenletesség helyett mód van az anyagi gyarapodásra. Az embereket most ez - a könnyen élvezhető szappanoperákon kívül szinte csak ez - érdekli. És az jó, helyes, hogy végre mindenki gyarapodhat. De az már nem, hogy eközben háttérbe kerülnek a hagyományos szellemi értékek, amelyek nem válthatók anyagi javakra. Pár évtized kell, hogy a kettő közötti egyensúly létrejöjjön. Az egyetemes, nagy ügyekről, érzésekről szóló művek érdeklik az embereket - csak egyelőre nincs talán idejük rájuk. Az irodalom régi, „kikacsintó” szerepe megszűnt. A direkt politika kikerült belőle, oda, ahová való: a parlamentbe. Stabil gazdaság és stabil demokrácia alapozza meg a stabil szellemi életet. Új játszótér alakul, új játékszabályokkal, ahol még jelképesen sem akarjuk egymást meggyilkolni. Vagy pedig a „kannibalizmus” ideje jön el. De erre látok kisebb esélyt...

Alberti

24 Óra, 2000. március 3. 2. l.

KÖNYVESPOLCRA AJÁNLUJUK: SZÉN VOLT AZ ÉLETÜK

A bányászvilág krónikája

Volt egyszer egy bányavidék, bányavilág. A százasztendős rekvizitumok, az aknatornyok, a csillepályák, a bányászkolóniák „hatajtós” házai eltűntek. Az egykori ipari óriás - a MÁK Rt., a Tatabányai Szénbányák, a Tatabányai Bányák Vállalat - működésének dokumentumai, emlékei levéltárba, múzeumba kerültek. A múltra persze még nagyon sokan emlékeznek - nem kis nosztalgiával -, hiszen bármilyen kemény volt is a munka a föld mélyén, a szén kenyeret adott, megélhetést biztosított sok ezer családnak, és várost teremtett a Gerecse völgyében. Nagyon időszerű könyv idézi ezt az elmúlt világot. Újságíró alkotta, Kovács Klára, az egykori Dolgozók Lapja munkatársa, rovatvezetője, aki több évtizeden át krónikásként követte a bányászkodás eseményeit, az itt élő emberek

életének sorsfordulóit. Most összegyűjtötte az egykori riportokat, kis történeteket, kiegészítette néhány portréval, történeti adalékkal, és elkészült a *Szén volt az életük* című kötet, a bányavilág emberi léptékű krónikája.

Az újságíró természetesen tényanyaggal dolgozik, a mindennapok eseményei között mutatja be hőseit, nem költi át a valóságot. Írásainak éppen ez ad hitelességet. Emberi sorsok, drámák, tragédiák, küzdelem az elemekkel, a vízzel, a tüzzel, a műszaki feladatokkal - ez a krónika tartalma, lényege. A riportok szereplőinek egy része itt él közöttünk, számukra különösen érdekes lehet a múltidézés. Almaikban talán a föld mélyében járnak nyikorgó ácsolatok, acéltámok alatt, meg-megforgatják a kezes szívlapátot, megmarkolják a nehéz fejtőkalapácsot. Nevüket, sikereiket, örömeiket, küzdelmeiket megörökítette a krónika a ma és a jövő számára.

A riportokat kiegészítő történetekben már szabadabban szárnyalhat a fantázia, bár valóság sorsokhoz, itt élt emberekhez kötődnek az írások, a szereplőkre akár rá is ismerhetünk.

A kötetet bevezető portrék, életrajzok az egykori bányateremtő embereknek állítanak emléket. Vida Jenő, dr. Réhling Konrád, dr. Gál István neve korszakokat is jelöl a bányászkodás történetében. A szerző bemutat olyan

szakembereket, mint a szénvagyont felfedező Vitális Istvánt, a bányaművelő Becker Ferencet, az Eötvös-díjas Solymos Andrást, a „szürke eminenciás” Bán Jánost, a szakszervezeti vezető Mák Sándort, a vízbetöréssel harcoló Benedek Endre főmérnököt és társait, Mészáros József Kossuth-díjas vájárt. Nagyon sokan szerepelnek a riportokban a „mindennapok hősei” közül, akik tették a dolgukat, vállalták a bányászkodás nehézségeit, veszélyeit.

Az epilógusban pedig már a felszámolóbiztos, dr. Csiszár István szólal meg, akinek az a szomorú feladat jutott, hogy lezárja a százesztendősi bányavállalat történetét. Az ő érdeme is, hogy sok értéket, emléket sikerült megmenteni a múlt örökségéből, többek között megalakult a Tatabányai Bányászati Hagyományokért Alapítvány, elkészült a bányabalesetek áldozatainak emlékműve.

Jó ügyet szolgáltak azok az intézmények, vállalkozások, amelyek segítették a könyv megjelenését. Többek között a város önkormányzata is vállalta a múlt örökségét, hiszen a bányászkodás el nem évülő értékeit teremtett ezen a vidéken.

(g-g)

24 Óra, 1999. dec. 18. 2. l.

Szakszervezeti hírek

Március 6-án tartották "évi rendes" értekezletüket a KKDSZ Komárom megyei titkárai. A tanácskozáson részt vett Vadász János, a KKDSZ elnöke is. Amint az várható volt, a legtöbb szó a bérhelyzetről esett. Örömmel tájékoztathatom a Téka-Téma olvasóit, hogy a városokban dolgozó kollégáink többsége megkapta (egyedül Kisbér nem) januártól a 8-8,25 %-os béremelést. Amint az várható volt, a Megyei Könyvtár (és a megyei közművelődési intézmények) kivételezett helyzetbe kerültek. A törvény betűit szigorúan betartva januárban felszorozták a befagyasztott bértáblát, márciustól pedig - szintén a bértáblát - felszorozzák 5 %-kal. Miután értelmezés kérdése, hogy kinek jár a szakmai szorzó, ez a rendkívüli emelés is csak a szakalkalmazottakra és a könyvkötészet-sokszorosító dolgozóira vonat-

kozik. Halvány reményt jelent, hogy ez ügyben a NKÖM állásfoglalását még várják, kérdés azonban, hogy ez pozitív lesz-e. Tulajdonképpen szégyenletes, hogy ez a 2-3 % (5-600 Ft bruttó) egyáltalán vitatéma lehet, sajnálatos, hogy alig van remény szerencsés végkifejletre. Már ha lehet egyáltalán szerencsének nevezni az ideji bérfeljesztést, a 6-8 %-os infláció mellett.

(Szomorúan vettük tudomásul, hogy - egyéb elfoglaltságai miatt - lemondott a megyei ügyvivői tisztségről Schenk Lászlóné Erika. Szervező és tárgyalókészsége nagyon fog hiányozni. Engem ért az a megtiszteltetés, hogy folytassam a munkáját. Megköszönve a bizalmat, kérem valamennyiőtök segítségét.)

Takács Anna

Közérdekű tudnivalók

Az előző számban közöltünk néhány e-mail címet - köztük volt hibás is. Most a jobb áttekinthetőség kedvéért a már ismerteket is újra közöljük, hogy együtt legyen az egész.

Dorog
Esztergom
Komárom
Lábatlan
Oroszlány

casino@mail.elender.hu
olvszolg@vkesztergom.c3.hu
tcsjmvk@mail.matav.hu
lkonyv@mail.holop.hu
omkkonyvtar@matavnet.hu

Tát	kulturhaz@mail.uti.hu
Tata	tatalibr@matavnet.hu
Tatabánya, Városi Könyvtár	konyvmoly@vktb.datanet.hu
Tatabánya, Megyei Könyvtár	jamk@jamk.hu
Tokod	tokodkonyvtar@mail.uti.hu

A Megyei Könyvtár munkatársai

Ábrahám Mónika	monika@jamk.hu
feldolgozó könyvtáros	
Búzer Károlyné	biza@jamk.hu
társadalomtudományi szaktájékoztató	
nemzetiségi referens	
Édelkraut Brigitta	goblinx@jamk.hu
feldolgozó könyvtáros	
Fátrai Erzsébet Márta	fatme@jamk.hu
nyilvántartó, könyvtárközi kölcsönző	kvkozi@jamk.hu
Frecska Orsolya	orsolya@jamk.hu
feldolgozó könyvtáros	
Herczigné Mlakár Erzsébet	mlakar@jamk.hu
igazgatóhelyettes	
Dr Horváth Géza	thgeza@jamk.hu
helytörténeti szaktájékoztató	
Kantó Erika	era@jamk.hu
nyilvántartó csoportvezető	
Kelecsényi Péterné	rita@jamk.hu
feldolgozó csoportvezető	
Kis Noémi	kisn@jamk.hu
nyilvántartó könyvtáros	
Kissné Anda Klára	klari@jamk.hu
gyermekkönyvtáros	
Lehrreiczné Dürgő Brigitta	brigi@jamk.hu
gyermekkönyvtár vezető	
Mészáros Lászlóné	judit@jamk.hu
nyilvántartó könyvtáros	
Dr Monostori Imre	mimre@jamk.hu
igazgató	
Nagy Gáborné	tutkar@jamk.hu
titkárnő	
Pap Zsuzsanna	zsuska@jamk.hu
feldolgozó könyvtáros	
Pappné Németh Erika	wnerika@jamk.hu
tájékoztató csoportvezető	
Petényi Erzsébet	pzsoka@jamk.hu
pedagógiai szaktájékoztató	
Takács Anna	panni@jamk.hu
nyelv- és irodalmi szaktájékoztató	
módszertani referens	
Tám Erzsébet	erzsi@jamk.hu
feldolgozó könyvtáros	
Világi Orsolya	orsi@jamk.hu

A MKE a korábbi években is köszönettel vette és igyekezett hasznosan elkölteni a személyi jövedelemadó 1 %-ából neki juttatott támogatást. Idén is számítunk régi támogatóink hozzájárulására egyesületünk tevékenységéhez és

szeretnénk, ha egyesületünk működését még többen támogatnák ebben a formában

Adószámunk: 19000895-1 - 41

Magyar Könyvtárosok Egyesülete.

Kérjük, hogy szervezetükben hívják fel minden kedves kollégánót és kolléga figyelmét a fenti lehetőségre

Minden kedves kolléga figyelmét felhívjuk az 1/2000. (I. 14.) NKÖM rendeletre, a kulturális szakemberek képzési rendszeréről, követelményeiről és a képzés finanszírozásáról.

Egyúttal arra is felhívjuk a figyelmet, hogy ismereteink szerint az erre az évre vonatkozó határidő módosulni fog, ami a Magyar Közlönyben nemsokára megjelenik.

Február 28-án a megyei könyvtárban tartott értekezleten elmondtuk azokat az információkat ezzel kapcsolatban, amit a minisztériumban tartott tájékoztatón hallottunk. Nagyon valószínű, hogy a beiskolázási terv elkészítésekor sok probléma fog felmerülni. Emiatt is jó lenne, ha mihamarabb nekilátnánk, a kérdéseket össze tudnánk gyűjteni, ha kell, szakember segítségét tudnánk igénybe venni.

2000. február 24-én a NKÖM-ben tartott értekezleten Rácz Ágnes tájékoztatót a nyilvános könyvtárak jegyzékének készítéséről, azokról a tipikus hibákról, amelyek miatt nem, vagy csak adatok módosításával, kiegészítéssel kerülhettek fel a jegyzékre könyvtárak. Talán nem érdektelen, ha röviden közöljük őket. A leggyakoribb formai hiba volt, hogy nem a fenntartó küldte be az iratokat, azok nem voltak hitelesítve, valamint hiányzott a könyvtár vezetőjének a neve.

Gyakori tartalmi hiba volt, hogy hiányzott az alapító és a felügyeleti szerv megnevezése, a gazdálkodási jogkör, a kinevezés rendje, a vállalkozói tevékenység szabályozása. Többször előfordult, hogy az intézmény neve nem volt egyértelműen megállapítható, mert az a beküldött iratokban többféleképpen szerepelt. Különösen intézmények összevonásakor fordult elő, hogy sem a név, sem az alapító okirat nem utalt könyvtári tevékenységre.

Március 7-én a Könyvtártudományi és Módszertani Központ értesített bennünket arról, hogy a megyénkből melyek azok a könyvtárak, amelyeket javasoltak illetve amelyeket nem javasoltak a nyilvános könyvtárak jegyzékébe való felvételre. **KMK-javaslat: felvehető** Acsteszer, Községi Önkormányzat Könyvtára Aka, Községi Önkormányzat Könyvtára Almásfüzitő, Petőfi Művelődési Ház és Könyvtár Bábolna, Községi Könyvtár Baj Község Nyilvános Könyvtára, Bákonybánk, Réde Bákonybánk AMK

Bákonybánk Könyvtára Bókod, Móra Ferenc Általános Iskola Csatka, Községi Önkormányzat Könyvtára Csém, Községi Művelődési Ház és Könyvtár Csolnok, Kossuth Lajos Művelődési Ház Dad, József Attila Klubkönyvtár Dorog, Arany János Városi Könyvtár Dorog, József Attila Művelődési Ház Könyvtára Esztergom Város Babits Mihály Városi Könyvtára Kisbér, Városi Petőfi Emlékkönyvtár Kocs, Községi Faluház Komárom, Jókai Mór Városi Könyvtár Lábatlan, Közművelődési Könyvtár Leányvár, Községi Könyvtár Nagyigmánd, Nagyközségi Művelődési Ház és Könyvtár Naszály, Községi Könyvtár Nyergesújfalu, Ady Endre Művelődési Ház, Könyvtár Oroszlány, Művelődési Központ és Könyvtár Piliscsévi Községi Könyvtár Réde, Réde-Bákonybánk AMK Rédei Könyvtára Súr, Községi Könyvtár Süttő, Községi Könyvtár Szákszend, Községi Könyvtár Tardosi Közművelődési Könyvtár, Tardos Tát, Kultúrház Tata, Mórincz Zsigmond Városi Könyvtár Tatabánya, Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat József Attila Megyei Könyvtára Tatabánya, Modern Üzleti Tudományok Főiskolája Könyvtára Tatabánya, Turul Könyvtár Tatabánya, Városi Könyvtár Tokod, Nagyközségi Könyvtár Uny, Községi Könyvtár Vértesszőlős, Községi Könyvtár

KMK-javaslat: nem vehető fel

Bajna, Községi Könyvtár Bákonyársarkány, Községi Könyvtár Bakonyszombathely, Általános Művelődési Központ Közművelődési Intézményegység Dömös, [Községi Könyvtár] Epöl, Községi Könyvtár Esztergom, Főszékesegyházi Könyvtár Kesztolc, Közművelődési és Iskolai Könyvtár Nagysáp, Községi Könyvtár Pilismarót, [Községi Könyvtár] Tarján, Községi Könyvtár

Akiket nem javasoltak, gondolják végig, hogy mi lehetett az oka, próbáljanak a fenntartónál eljárni, hogy változtatni lehessen a helyzeten. Ha segítségre van szükség, hívják a Megyei Könyvtárban Takács Annát.

Herczigné Mlakár Erzsébet
igazgatóhelyettes
József Attila Megyei Könyvtár

Szerkesztik: ifj. Gyüszti László, Tata, Mórincz Zsigmond Városi Könyvtár
dr. Horváth Géza, József Attila Megyei Könyvtár
Tanczerné Jakus Emőke, Tata, Kőkúti Általános Iskola

Kiadja a József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya, Fő tér 2.

Felelős kiadó: dr. Monostori Imre igazgató

Felelős szerkesztő: Takács Anna

ISSN 1218 9278

Tb.MK. S-10/2000